BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA MUSTAQIL FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim fakulteti
Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi, 1-kurs talabasi
Erdosheva Iroda Alisher qizi
erdoshevairoda@icloud.com

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Jismoniy madaniyat fakulteti
Texnologik ta’lim kafedrasi
Aqanova Sayyora Abdulla qizi
sayyoraaqanova@gmail.com

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Maktabgacha va Boshlang‘ich ta’lim fakulteti
Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 1 - kurs talabasi
Qurolbayeva Sevinch Bahrom qizi
sevinchoyqurolboyeva795@gmail.com

Ilmiy rahbar: Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Psixologiya kafedrasi o‘qtuvchisi
Ozodqulov Olimjon Bahodir o‘g‘li
olimjonozodqulov30@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mustaqil fikrlashni shakllantirishning muhim pedagogik jihatlari keng yoritilgan. Ta’lim jarayonida o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantirish, ularni erkin va asosli fikr bildirishga o‘rgatish zamonaviy ta’limning asosiy vazifalaridan biri sifatida talqin etiladi. Ishda interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar va savol-javob usullarining o‘quvchilar faolligini oshirishdagi roli asoslab berilgan. Shuningdek, o‘qituvchining yo‘naltiruvchi va rag‘batlantiruvchi faoliyati orqali o‘quvchilarda tanqidiy va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Natijada, samarali pedagogik yondashuvlar ta’lim sifatini oshirishga xizmat qilishi ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, mustaqil fikrlash, o‘quvchi faolligi, interfaol metodlar, pedagogik yondashuv, ta’lim samaradorligi.

Аннотация: В данной тезисе подробно освещаются педагогические аспекты формирования самостоятельного мышления у учащихся начальных классов. Развитие мышления учащихся, формирование у них навыков свободного и обоснованного выражения своих мыслей рассматривается как одна из важнейших задач современного образования. В работе обоснована роль интерактивных методов, проблемных ситуаций и метода вопрос-ответ в повышении активности учащихся. Также проанализирована деятельность учителя как направляющего и мотивирующего субъекта в процессе формирования у учащихся критического и самостоятельного мышления. В результате

показано, что эффективные педагогические подходы способствуют повышению качества образования.

Ключевые слова: начальное образование, самостоятельное мышление, активность учащихся, интерактивные методы, педагогический подход, эффективность образования.

Annotation: This thesis comprehensively examines the pedagogical aspects of developing independent thinking in primary school students. The development of students' thinking abilities and their capacity to express ideas freely and logically is considered one of the key objectives of modern education. The study highlights the effectiveness of interactive methods, problem-based situations, and question-and-answer techniques in increasing student engagement. It also analyzes the teacher's role as a guide and motivator in fostering critical and independent thinking skills among learners. Asaresult, itis demonstrated that effective pedagogical approaches contribute to improving the overall quality of education.

Keywords: primary education, independent thinking, student engagement, interactive methods, pedagogical approach, educational effectiveness.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va axborotlashuv sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tobora murakkablashib bormoqda. Zamonaviy jamiyat faqat bilimga ega bo'lgan emas, balki mustaqil fikrlay oladigan, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila oladigan, tashabbuskor va mas'uliyatli shaxslarni tarbiyalashni taqozo etadi. Shu bois bugungi ta'lim jarayonining asosiy vazifasi o'quvchilarga tayyor bilimlarni yetkazish bilan cheklanmay, balki ularning tafakkurini rivojlantirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir.

Mustaqil fikrlash o'quvchining o'z bilimiga tayanib, voqea-hodisalarga ongli yondashishi, ularni tahlil qilishi va xulosa chiqarish qobiliyatini anglatadi. Bunday fikrlash turi o'quvchilarda faollikni oshiradi, bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishga yordam beradi hamda o'z fikrini asoslab berish ko'nikmasini shakllantiradi. Mustaqil fikrlashga ega bo'lgan o'quvchi dars jarayonida faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida namoyon bo'ladi. An'anaviy ta'lim amaliyotida o'qituvchi asosiy bilim manbai sifatida yetakchi o'rinni egallab kelgan bo'lsa, zamonaviy ta'lim yondashuvlarida o'quvchi shaxsining faolligi, uning fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, boshlang'ich sinflarda o'quvchi markazli ta'limni tashkil etish, mustaqil fikrlashga undovchi metod va usullardan foydalanish zarurati yuzaga kelmo qda.Boshlang'ich ta'lim jarayonida mustaqil fikrlashni shakllantirishda o'qituvchining kasbiy mahorati, pedagogik yondashuvi va darsni tashkil etish uslubi muhim rol o'ynaydi. O'qituvchi o'quvchilarning fikrini hurmat qilishi, ularni erkin mulohaza yuritishga undashi hamda savol berishga rag'batlantirishi lozim. Ayniqsa, ochiq savollar, muammoli vaziyatlar va jamoaviy ishlardan foydalanish o'quvchilarning tafakkurini faollashtirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlar boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu metodlar orqali o'quvchilar bilimni tayyor holatda emas, balki izlanish, tahlil va muhokama jarayonida o'zlashtiradilar. Natijada o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonch, mas'uliyat hissi hamda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalari shakllanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni shakllantirish nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balki jamiyat uchun yetuk, ongli va faol shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bois mazkur masala pedagogika fanining dolzarb

muammolaridan biri sifatida ilmiy jihatdan o'rganishni, ta'lim jarayoniga zamonaviy yondashuvlarni joriy etishni talab etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni shakllantirish ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi hamda o'quvchilarning har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Mustaqil fikrlashga ega bo'lgan o'quvchi bilimlarni chuqurroq anglaydi, ularni amaliyotda qo'llay oladi va turli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga intiladi. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar va innovatsion pedagogik yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Bu esa o'quvchilarda mustaqil fikr yuritish, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, ushbu jarayonda o'qituvchining pedagogik mahorati, zamonaviy metodlarni to'g'ri tanlashi va o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatishi muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchi o'quvchini qo'llab-quvvatlovchi, yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi rolni bajarishi zarur. Natijada, mustaqil fikrlaydigan, ijodkor va faol shaxsni tarbiyalash imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2020). *Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti* (pp. 1-120). Toshkent.
2. Tolipov, O'. Q., & Usmonboyeva, M. (2019). *Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot* (pp. 5256). Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Yo'ldoshev, J. G'., & Usmonov, S. A. (2017). *Pedagogik texnologiya asoslari* (pp. 3-240). Toshkent: O'qituvchi.
4. Karimova, V. M. (2018). *Pedagogik psixologiya* (pp. 7-318). Toshkent: Fan.
5. Nishonova, Z. T. (2021). *Umumiy psixologiya* (pp. 10-400). Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
6. Xasanboeva, O. U. (2016). *Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi* (pp. 4-275). Toshkent: O汧ituvchi.
7. Xalq ta'limi vazirligi. (2021). *Boshlang'ich ta'lim metodikasi bo'yicha o'quv qo'llanmalar* (pp. 1-150). Toshkent.
8. Ozodqulov Olimjon Bahodir o'g'li. (2024). Rahbar va xodim munosabatlarining boshqaruv jarayonidagi psixologik xususiyatlari. Образование наука и инновационные идеи в мире, 41(1), 110 - 113. Retrieved from https://www.newjournal.org/index.php/01/article/view/12079